

9. *Лопухин А.* Галликанизм. // Христианство. Энциклопедический словарь в трех томах. Т. 1. – М., 1993. – 398-399 с.
- 10 *Ма Вей.* Концепція форми в музиці Китаю і Європи: аспекти композиції та виконавства. Автореф.канд.дис. – Одеса, 2004. - 17 с.
- 11 *Осипова В.* Христианско-мистериальный континуум оперного искусства: генезис, эволюция, перспективы. Канд. диссертация. – Одесса, 2003. – 181 с.
- 12 *Русаков Е.* Еще раз о bel canto // Музыкальная жизнь, 2006, № 1,2. – С. 1-5.
- 13 *Стахевич А.* Искусство bel canto в итальянской опере XVII-XVIII веков. - Харьков, 2000. - 305 с.
- 14 *Царева Е.* Стиль музыкальный // Музыкальная энциклопедия в 6-ти томах. Т. 5. – М., 1981. – С. 281-289.
- 15 *Хохловкина А.* Западно-европейская опера. Очерки. Конец XVIII – первая половина XIX века. – М.: Гос.муз.издат., 1962. – 368 с.
- 16 *Ямпольский И.* Ария // Музыкальная энциклопедия в 6-ти томах. Т. 1. – М, 1973. – С. 204 – 207.
- 17 *Vita partum.* Житие Отцов, составленное святителем Григорием Турским. Предисловие отца Серафима (Роуза). – М.: Издат.дом Русский Паломник. – 2005. – 370 с.

УДК 784(315)''19''

Є Лінь

ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО КИТАЮ В ПЕРІОД КУЛЬТУРНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

В статтє освещаютя этапя развития вокального образования в Китае на протяжении XX столетия. Раскрыты особенности оперного жанра в разные периоды его становления.

Ключевые слова: вокальное искусство, Пекинская опера, культурная революция.

Десятиріччя з 1966 по 1976 рік, що увійшло в історію Китаю як „культурна революція”¹, характеризувалося своєрідними тенденціями у розвитку та функціонуванні музичного, і зокрема, вокального мистецтва. Специфіку цих тенденцій визначали потужні соціокультурні чинники. Сьогодні існують деякі сумніви щодо гарного становища вокального мистецтва у країні в час великих потрясінь для китайського суспільства, тому ця проблема потребує різнобічного вивчення. Мета даної статті – окреслити ситуацію у вокальному мистецтві Китаю того часу, вказавши як на негативні, так і на позитивні її аспекти.

З середини 50-х років XX століття вокальне мистецтво у Китаї набуває розквіту. У деяких сучасних дослідження його рівень оцінюється навіть як дуже високий. Запорукою цього розквіту стала, в першу чергу, нова система освіти, що почала формуватися ще на початку XX століття. В той час значна увага приділялася урокам співу в школі, існували державні заохочення для представників з-за кордону, які могли б викладати в середніх музичних громадських школах і запроваджувати інновації в методиці навчання. Вчителі використовували іноземні мелодії, аби відобразити нові ідеї, а також навчали студентів співати китайську народну пісню, використовуючи природний звук та голос.

У 1920 році повернулася зі Сполучених Штатів Чжоу Шуан. Вона стала першою жінкою-учителем в провінції Гуандун, яка створила перший американо-китайський клас. В

¹ Велика пролетарська культурна революція – термін, що означає десятиліття 1966-76 в історії КНР. Цей період характеризувався тотальною політизацією усіх сфер життєдіяльності населення. Метою революції було знищення вікових устоїв: старої культури, традицій та звичок – для того, щоб привести освіту, мистецтво та літературу у відповідність з комуністичною ідеологією.

результаті активного розвитку системи освіти в Китаї починають функціонувати професійні музичні заклади. Назвемо деякі з них: Пекінська жіноча Вища музична школа (1920), Шанхайська спеціальна школа музики (1920), Пекінський коледж мистецтв (1926), Національна музична школа Шанхаю (1927), яка згодом була перейменована в Шанхайське національне музичне училище.

Слід вказати, що на початку ХХ століття на основі відбору та запозичення художніх засобів з'явився музичний жанр «Цзинцзюй» – Пекінська опера. Пекінська опера – це синтетичне виконавське мистецтво, оскільки в ній представлені рухи, акробатика, жести і міміка. Унаслідуючи кращі традиції давньокитайського національного театру, Пекінська опера зайняла серед інших театральних жанрів особливе положення. Посилення політичного та культурного впливу Пекіна сприяло її поширенню по всій країні.

Враховуючи вищезазначене відмічаємо, що до культурної революції у китайському вокальному мистецтві вже були створені серйозні художні надбання.

Говорячи про позитивні фактори у розвитку вокального мистецтва в 60-ті – 70-ті роки ХХ століття, слід відмітити наступне. По-перше, це формування нової «моделі опери», яка увібрала в себе риси власне традиційної китайської опери, драми та пісень місцевих об'єднань, пов'язаних зі святкуванням дня заснування КНР. При певному сприянні Пекінської опери, у місцевій оперній та народній музиці в значній мірі відбувалося реформування. Для прикладу, реформа Пекінської опери була пов'язана зі співом акторів, причому, це відносилось як до чоловічих, так і до жіночих голосів. Більшість акторів застосовували італійську традицію співу, але інтеграція в оперу китайської народної пісні спонукала до дещо іншого, більш чіткого, яскравого звуку. Це впливало не лише на чарівність Пекінської опери та симфонічної музики в опері, але й на драматургію, композиційну динаміку творів.

По-друге, реформа в Пекінській опері була пов'язана і з народною музикою, її глибоким змістом, який проникав в театральний жанр. В цілому ця «модель опери», що відшліфувалася в період культурної революції, була результатом накопичення різноманітних музичних стилів із різних культур.

По-третє, в складних громадсько-соціальних умовах все ж виникали свіжі думки, прагнення, аромат яких ніби бував у атмосфері. Велику популярність в той час набули такі твори, як "Я люблю Учжишань², я люблю ріки", "Ода Пекіну". У виконанні цих творів знову провідним було поєднання західноєвропейського співу із особливостями оформлення звуку в китайській народній пісні.

Необхідно вказати й на несприятливі аспекти розвитку вокального мистецтва під час культурної революції. Так, через стан стагнації (застою) національна опера, оперний вокал знизили своє виконавське мистецтво.

Музика того часу, в зв'язку з політичними подіями, в основному, будується на цитатах пісень. В цих піснях, як правило, виявлялась хвала Мао Цзедуну (наприклад, «Довгого благословенного життя голові Мао», «Величний лідер голова Мао» і т.д.), зміст яких був мало пов'язаний з реальним життям.

„Модель опери”, що склалася під час культурної революції, була представлена такими творами як, наприклад, «Червоний ліхтар». Такі твори зіграли певну роль у розвитку та збагаченні оригінальної драми, але при цьому знищувалися деякі класичні переваги жанру. Багато традиційних китайських опер та народна музика неминуче придушувались. Пригнічувалась й художня творчість, в результаті чого в національній вокальній музиці та культурних заходах все будувалося на дублюванні, повторі, епігонстві.

В результаті культурна революція, відбиваючи своєрідні політичні фактори, а також особливу атмосферу життя, зробила музику цього періоду дуже одноманітною і пустою, яка не відтворювала жодного художнього змісту.

² Гора Учжишань – одна із самих відомих гір у Китаї. Вона знаходиться в центральній частині острова Хайнань і є його символом.

У кінці сімдесятих років, коли розпалася «Банда чотирьох»³, у Китаї почали відбуватися кардинальні зміни, котрі торкнулися й вокальної музики. В цей час, зокрема, отримує новий розвиток мистецтво Пекінської опери. Як дорогоцінне надбання мистецтва Китаю Пекінська опера отримала велику допомогу та підтримку з боку китайського уряду. Та й сьогодні вона славиться своїми відточеними прийомами вокалу, танцю та воїнського мистецтва. У Гранд-театрі «Чанань» у Пекіні цілий рік йдуть спектаклі Пекінської опери. Також Пекінська опера відіграє важливу роль в культурному обміні Китаю з іншими країнами світу.

Таким чином, почався процес «одужання» національної опери та вокального мистецтва після культурної революції. Китайська опера зробила багато спроб створити нову художню форму, збагатити зміст жанру. Подальший розвиток вокальної музики відбувався на тлі стрімкого розвитку Китаю як в політичній, так і в економічній сфері.

Оглядаючись назад на цей період китайської історії та розвитку вокальної музики, ми можемо бачити багато вигинів та поворотів на цій каменистій дорозі. До культурної революції в Китаї процвітали школи, застосовувалися різнобічні методи навчання з урахуванням як західного, так і власного китайського музичного досвіду. В цілому ж для майбутнього розвитку вокальної музики Китаю культурна революція стала цінним уроком.

Література

1. *Дубровская Д.* Мао на войне с культурой // – Вокруг света. – №8 (2791). – 2006.
2. *Сунь Пенсян.* Влияние религиозно-философских та идеологических доктрин на развитие музыкального мистецтва Китаю // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – Вип. 3. – К., 2007. – С. 87 – 92.
3. *Сывэй Ду.* Формирование певческих умений у вокалистов в высших учебных заведениях КНР. – Автореферат ... канд. иск. – М., 2008. Рукопись. – 25 с.
4. *Сывэй Ду.* Влияние европейских традиций на развитие вокальной школы в Китае // Вестник МГУКИ. – 2008. №2. – С. 232 – 236.
5. *Усов В.Н.* «Культурная революция в Китае» // Китай: история в лицах и событиях. – М., 1991. – 375 с.
6. *Ван Децай.* Вокально-педагогическое мастерство в контексте формирования творческой личности будущего певца: Работа ... магистра музыкального искусства: Рукопись / НМАУ им. П.И.Чайковского. – К., 2005.

УДК 78.089.7.034(477):786.2

Лисіна Н.І.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ КЛАВІРНИХ ШКІЛ ДОФОРТЕПІАННОЇ ДОБИ (XV-XVII ст.)

Стаття посвящена определенному историческому периоду в развитии теории клавирного искусства, представлен анализ различных национальных школ Европы в их сопоставлении между собой по наиболее знаменитым исполнителям и педагогам.

Ключові слова: *клавірне мистецтво, виконавець – органіст, клавесиніст, вірджиналіст, національна педагогічна школа, методичні трактати навчання гри на клавірі.*

Фортеп'янна педагогіка народилася порівняно нещодавно, але вже налічує більше двохсот років, - рахуємо другою половиною XVIII ст.- коли рояль, витіснивши попереднього «короля» інструментів – клавесин, зайняв його місце в музичному побуті Європи: на

³ «Банда чотирьох» – назва політичного угруповання, до якого входили лідери Комуністичної партії Китаю, котрі були відсторонені від діяльності і арештовані в 1976 році, після смерті Мао Цзедуна.